

บันทึก

เรื่อง สิทธิลาคลอดของลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดต่อเนื่องกันในระหว่างการใช้
ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่
๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ กับประกาศกระทรวงมหาดไทย ฯ
(ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๑๗๐๖/๗๔๐๗ ลงวันที่
พฤษภาคม ๒๕๓๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงมหาดไทยอาศัย
อำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ออกประกาศ
กระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖
ปรับปรุงแก้ไขสิทธิลาคลอดของลูกจ้างหญิงให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖
ความว่า

“ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาคลอด ก่อนและหลังคลอดครรภ์หนึ่งไม่เกิน
เก้าสิบวัน

ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้างซึ่งลาคลอดเท่ากับค่าจ้างในวันทำงานตลอด
ระยะเวลาที่ลา แต่ไม่เกินสี่สิบห้าวัน

วันลาตามวรรคหนึ่งให้นับรวมวันหยุดที่มีระหว่างวันลาด้วย” ทั้งนี้ ประกาศ
ดังกล่าวได้ยกเลิกความในข้อ ๑๔ แห่งประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลง
วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ที่กำหนดว่า

“ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาเพื่อการคลอดเพิ่มขึ้นจากวันลาป่วยที่
กำหนดไว้ในข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง โดยไม่ได้รับค่าจ้างอีกหกสิบวันรวมทั้งวันหยุดด้วยแต่ถ้าหญิงนั้น
ได้ทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้มีสิทธิได้รับค่าจ้างเท่าเวลาที่ลาตามอัตราที่
ได้รับอยู่แต่ไม่เกินสามสิบวัน

ถ้าหญิงนั้นยังไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากการคลอด ก็ให้มีสิทธิลาโดยไม่ได้รับ
ค่าจ้างอีกสามสิบวัน

การลาตามข้อนี้ ให้นำข้อ ๑๒ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ปรากฏว่ามีลูกจ้างหญิงหลายรายลาคลอดคาบเกี่ยวระหว่างประกาศ
กระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ฉบับเดิมกับฉบับใหม่ใช้บังคับตัวอย่างเช่น ลา
คลอดตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๖ ถึงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๓๖ รวม ๖๐ วัน เมื่อมีประกาศ
ฉบับใหม่ใช้บังคับลูกจ้างนั้นขอลาคลอดต่อจากวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ต่อไปอีก ๓๐ วัน
และขอรับค่าจ้างในวันลาเพิ่มเติมอีก ๑๕ วันด้วยจึงมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าลูกจ้างนั้นมีสิทธิ
ลาและได้รับค่าจ้างระหว่างลาเพิ่มขึ้นตามประกาศฉบับใหม่หรือไม่ ซึ่งปัญหาเรื่องนี้มีความเห็น
เป็นสองฝ่าย คือ

ฝ่ายที่หนึ่งเห็นว่า เมื่อเป็นการลาคลอดตามประกาศฉบับเดิมก็ย่อมมีสิทธิตามประกาศฉบับเดิม คือ ไม่มีสิทธิลาต่ออีก ๓๐ วัน และไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างอีก ๑๕ วัน

ฝ่ายที่สองเห็นว่า เนื่องจากประกาศฉบับใหม่ให้สิทธิลูกจ้างหญิงเพิ่มขึ้นเมื่อมีวันลาคลอดต่อเนื่องมาถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ยังไม่ถึง ๙๐ วัน และลูกจ้างประสงค์จะลาคลอดต่อเนื่องจนครบ ๙๐ วัน ตามประกาศฉบับใหม่ลูกจ้างก็ย่อมมีสิทธิลาต่อเนื่องเพิ่มขึ้นจนครบ ๙๐ วัน และมีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันลาคลอดเพิ่มขึ้นตามจำนวนวันลาที่เพิ่มขึ้นนับจากวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ด้วย แต่เมื่อรวมกับค่าจ้างในวันลาคลอดที่ได้รับก่อนวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ แล้วต้องไม่เกิน ๔๕ วัน

และกรณีที่ลูกจ้างทำงานไม่ครบ ๑๘๐ วัน ซึ่งไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างระหว่างลาคลอดตามประกาศฉบับเดิม เมื่อลูกจ้างนั้นมีสิทธิลาต่อเนื่องเพิ่มขึ้นจนครบ ๙๐ วันตามประกาศฉบับใหม่ ก็ย่อมมีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันลาคลอดตามจำนวนวันลาที่เพิ่มขึ้นนับจากวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ด้วย แต่ไม่เกิน ๑๕ วัน

เนื่องจากปัญหาเรื่องนี้มีความเห็นแตกต่างกันและเป็นปัญหาสำคัญกระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาให้ความเห็น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย(กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน)แล้ว มีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดโดยเริ่มลาก่อนวันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ใช้บังคับ และระยะเวลาที่ลาคลอดต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ใช้บังคับรวมหกสิบวัน จะมีสิทธิลาคลอดเพิ่มเติมให้ครบกำหนดเก้าสิบวันและมีสิทธิได้รับค่าจ้างในระหว่างวันลาคลอดเพิ่มเติมตามข้อ ๑๘ ของประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ หรือไม่ และหากลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดเพิ่มเติมดังกล่าวทำงานไม่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะมีสิทธิได้รับค่าจ้างในระหว่างลาคลอดตามข้อ ๑๘ ของประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ด้วยหรือไม่

โดยที่ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน เป็นประกาศซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ มีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างจะพึงได้รับจากนายจ้าง เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของลูกจ้าง โดยในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ในการลาคลอดของลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์นั้น เดิมข้อ ๑๘ ของประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ กำหนดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลา

เพื่อการคลอดเพิ่มขึ้นจากวันลาป่วยได้อีกหกสิบวันรวมทั้งวันหยุดโดยไม่ได้รับค่าจ้าง แต่ถ้าหญิงนั้นได้ทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันให้มีสิทธิได้รับค่าจ้างเท่าเวลาที่ลาตามอัตราที่ได้รับอยู่แต่ไม่เกินสามสิบวัน และถ้าหญิงนั้นยังไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากการคลอด ก็ให้มีสิทธิลาโดยไม่ได้รับค่าจ้างอีกสามสิบวัน และต่อมาได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ แก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๑๘^๑ ของประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว โดยกำหนดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาคลอดก่อนและหลังคลอดครรภ์หนึ่งไม่เกินเก้าสิบวัน และให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้างซึ่งลาคลอดเท่ากับค่าจ้างในวันทำงานตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ไม่เกินสี่สิบห้าวัน

จากการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าได้มีการเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดโดยได้ตัดเงื่อนไขเรื่องระยะเวลาการทำงานของลูกจ้างที่ลาคลอดซึ่งจะมีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันลาคลอดออก อันมีผลทำให้ลูกจ้างที่ลาคลอดมีสิทธิได้รับค่าจ้างในระหว่างลาคลอดโดยเท่าเทียมกันไม่ว่าลูกจ้างนั้นได้ทำงานมาแล้วกี่วัน ส่วนระยะเวลาที่จะมีสิทธิได้รับค่าจ้างในระหว่างลานั้น ยังคงมีหลักการเช่นเดิม คือมีสิทธิได้รับค่าจ้างตลอดระยะเวลาที่ลา เพียงแต่ได้ขยายระยะเวลาที่จะได้รับค่าจ้างจากไม่เกินสามสิบวันเป็นไม่เกินสี่สิบห้าวันเท่านั้น นอกจากนี้ จำนวนวันลาคลอดที่ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาได้ ก็ยังคงเป็นเช่นเดิม คือ มีสิทธิลาได้เก้าสิบวัน ซึ่งในการใช้สิทธิลาคลอดของลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์นั้น ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับเดิมและที่แก้ไขใหม่มิได้กำหนดว่าให้ใช้สิทธิลาคลอดสำหรับการคลอดบุตรครรภ์หนึ่งได้เพียงครั้งเดียว ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์จึงมีสิทธิลาคลอดตามระยะเวลาที่กฎหมายให้สิทธิโดยไม่จำเป็นต้องลาครั้งเดียวให้ครอบคลุมระยะเวลาที่มีสิทธิทั้งหมดกล่าวคือ จะขอลาหลายครั้งต่อเนื่องกันตามความจำเป็นก็ได้

ดังนั้น ถ้าลูกจ้างได้ลาคลอดตามสิทธิที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ แล้ว เมื่อถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ อันเป็นวันที่ใช้บังคับประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖^๒ ถ้าวันลาคลอดเดิมยังมิได้สิ้นสุดไปก่อนวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๓๖ สิทธิการลาคลอดและประโยชน์ที่จะได้รับนับแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ เป็นต้นไป ย่อมเป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยมีสิทธิที่จะขอลาคลอดได้ต่อไปจนกว่าจะครบเก้าสิบวัน และมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างในระหว่างลาตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ไม่เกินสี่สิบห้าวัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕)

^๑ข้อ ๑๘ ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาคลอด ก่อนและหลังคลอดครรภ์หนึ่งไม่เกินเก้าสิบวัน

ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้างซึ่งลาคลอดเท่ากับค่าจ้างในวันทำงานตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ไม่เกินสี่สิบห้าวัน

วันลาตามวรรคหนึ่งให้นับรวมวันหยุดที่มีระหว่างวันลาด้วย

^๒ข้อ ๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นต้นไป

จึงเห็นว่า ลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดตามกรณีที่หารือมานี้ย่อมมีสิทธิลาคลอดเพิ่มเติมต่อเนื่องไปอีกจนครบเก้าสิบวัน และมีสิทธิได้รับค่าจ้างตลอดระยะเวลาที่ลาคลอดตามข้อ ๑๔^๓ ของประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ แต่เมื่อรวมกับค่าจ้างในวันลาคลอดที่ได้รับก่อนวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ แล้วต้องไม่เกินสี่สิบห้าวัน ส่วนลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดซึ่งทำงานไม่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หากวันลาคลอดที่ลาไว้เดิมและวันลาคลอดที่ลาเพิ่มเติมอยู่ในช่วงระยะเวลาของการใช้บังคับประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ลูกจ้างหญิงดังกล่าวย่อมมีสิทธิได้รับค่าจ้างตลอดระยะเวลาที่ลาแต่ไม่เกินสี่สิบห้าวัน แต่คำว่า “ตลอดระยะเวลาที่ลา” ในกรณีหลังนี้ต้องนับแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ อันเป็นวันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ใช้บังคับ เพราะก่อนวันใช้ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ลูกจ้างในกรณีหลังนี้ไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้าง เมื่อสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ดังนั้น จึงต้องนับแต่วันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๑๓) ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ใช้บังคับ คือ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ เป็นต้นไป ถ้าวันลา นับแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ไม่ถึงสี่สิบห้าวันลูกจ้างคงมีสิทธิได้รับค่าจ้างเพียงเท่าระยะเวลาที่ลานั้นนับแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ เท่านั้น

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๓๖

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น